

576 otázkach [...] predchádzajú riešeniu, na ktoré majú právo jedine slobodní Česi, Slováci a Podkarpatskí Rusi demokratickým spôsobom.²

6. Komunisti sú zastúpení v Štátnej rade, tvoria súčiastku Národnej fronty a vládnej väčšiny. Spolupráca s nimi je lojálna. Dohodujeme sa o všetkom a v podstatných veciach sme sa dosiaľ vždy s nimi dohodli. Komunisti nevstúpili však dosiaľ do vlády a chcú vstúpiť len do vlády, ktorá bude utvorená doma.

7. Keďže nemáme možnosť poslať Vám texty medzinárodných zmlúv a dohôd, ako i dekrétov prezidenta, resp. vydaných alebo pripravovaných v zahraničí, požiadali sme min. Némca, aby Vám ich priniesol, nakoľko k Vám príde.

8. Inak všetky podnety, návrhy a štúdiá, ktoré vláda dostáva z domova, bedlive študuje a prijíma to, čo možno zrovnať so záujmami celku. Nemôžu však prirodzene iné zásady byť uplatňované, napr. o retribúcii, o správnych a hospodárskych opatreniach atď. na Slovensku a iné v českých zemiach. Budeme Vám povďační, keď nám k týmto našim informáciám pošlete svoje poznatky. Radi vysvetlíme to, čo je Vám event. nejasné, alebo na čo sme pri tejto informácii zabudli.

ASNR Bratislava. SNR, 1944, 9. zasadnutie SNR. Odpis záznamu dešifrovaných došlých depeší. Strojopisný prieпис. — „Cesta ke Květnu“, dok. 68, Praha 1965.

350

1944, september 24. Londýn. — Depeša hlavného veliteľa gen. S. Ingra náčelníkovi čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Pikovi s rozkazom o pôsobnosti, podriadení a úlohách veliteľa 1. čs. armády gen. R. Viesta.

Předejte gen. Viestovi:

Výnos ministra národní obrany a rozkaz hlavního velitele čj. 1803 dův.-1. odděl. ŠVBM 1944.

Působnost, podřízení a úkoly velitele 1. armády. Podle rozkazu prezidenta republiky o zřízení velitelství 1. armády ze dne 19. září 1944 stanovím působnost, podřízení a úkoly velitele 1. armády takto:

I. Působnost a podřízení velitele 1. armády.

1. Velitel 1. armády má práva a povinnosti podle platných služebních předpisů a zákonných ustanovení.

2. Podléhá přímo a bezprostředně rozkazům hlavního velitele.

3. Na území Slovenska zbaveném nepřitele podléhají zatím veliteli 1. armády všechny útvary, velitelství, úřady i ústavy po všech stránkách.

II. Úkoly velitele 1. armády.

1. Bude veleti všem čs. polním jednotkám, organizovaným na území Slovenska a řídit jejich operace podle směrnic hlavního velitele.

² V odpise, odkiaľ zprávu citujeme, je táto veta neúplná — miesto, ktoré sme vyznačili hranatou zátvorkou s tromi bodkami, je vybodkované a označené otáznikom. V Lettrichovej brožúre, ktorý zprávu vlády cituje v plnom znení (s opravou čechizmov), znie táto veta takto: „Nie sme oprávnení o týchto otázkach rozhodovať, lebo o nich majú právo rozhodnúť jedine slobodní Česi, Slováci a Podkarpatskí Rusi demokratickým spôsobom.“ („O Slovenskej národnej rade“, s. 35.) V zázname zprávy, ktorý je uložený vo zväzku fotokópií odpisov depeší Slovensko-Londýn, znie táto veta takto: „Nie sme oprávnení v týchto otázkach predchádzať riešeniu, na ktoré majú právo jedine slobodní Česi, Slováci a P. K. Rusi demokratickým spôsobom.“ (SÚA Praha, b S 40-3. Zprávy odoslané Otovi.) Tento záznam je datovaný 23. 9. 1944 na rozdiel od všetkých ostatných údajov, ktoré označujú zprávu vlády ako rádiogram čí. 331—335-z 24. 9. 1944 (porov. napr. uznesenie tajného pléna SNR z 29. 9. 1944 — dok. čís. 372).

2. Podle mob. rozkazu presidenta republiky provede VA 1 mobilizaci potřebného počtu osob. Do činné služby ve voj. útvech nepřipustí příslušníky německé a maďarské národnosti ani osoby, které se provinily věrností Československé republice, byly dobrovolně ve službách nepřítele nebo jejich státní spolehlivost je pochybná.

[3. President republiky zmocnil velitele 1. armády propůjčovati jménem presidenta ČSR čs. medaili za chrabrost před nepřítelem a za zvlášť vynikající činy, které si zasluhují uznání bez meškání, Československý válečný kříž z r. 1939.]¹

4. Pokud nebude provedeno ustanovení velitelů, spadajících do pravomoci presidenta republiky, ministra národní obrany a hlavního velitele, pověřuje velitel 1. armády dočasným velením vhodné důstojníky.

Ministr národní obrany
Div. gen. Sergej Ingr v. r.²

VHA Praha. SSSR. Čs. voj. mise v SSSR, 3/3/1/c. Depeše došlé, 1944, čís. 921—932/25. Záznam došlejší dešifrovanéj depeše. Strojopisný priepis.

351

1944, september 25. Ženeva. — Depeša vyslanca dr. J. Kopeckého čs. ministerstvu zahraničia v Londýne so zprávou o situácii na okupovanom území Slovenska.

Tajné.

Tajné. Pro vyslance Smutného.

V den povstání na Slovensku jsem tam poslal posla, který se vrátil v neděli dne 17. září. Byl v Bratislavě a Nitře. Naše spojka „Frey“ je opět zpět v Bratislavě¹ a usilujeme, aby mohl přijet sem, bude-li třeba. Posel sdělil, že Dr. Klinovský zmizel z Bratislavy a soudí se, že odešel do Šliače. Upozorňuji na to, neboť Klinovský patří do skupiny Sidorovců. Měl by se zajistit, je-li na území námi ovládaném. Karvaš byl zatčen gestapem a odvezen do Německa, pravděpodobně do Vídně. V území, které Němci obsadili, řádí gestapo bezohledně podle svých známých metod. Je mnoho udavačů. Bylo by dobré je rázně upozornit, že budou trestáni za udavačství. Němci odzbrojili všude, kam přišli, slovenské v posádkách zbylé vojsko, kromě oddílů v kasárnách uvnitř města v Nitře a Trenčíně. Gestapo začalo ihned všude zatýkat a deportovat židy, kteří byli ještě na svobodě. Tiso prý intervenoval a má příslib, že židé budou sice soustředěni, ale nebudou vyvezeni z území Slovenska. Židé z Nitry byli na kamionech, jak můj posel sám viděl, vyvezeni směrem na město Sereď. Arcibiskup Kmeťko se pokusil zakročít u velitele

¹ Text bodu 3, ktorý chýba v zázname depeše, došlejší z Londýna do Moskvy, doplnený podľa záznamu Ingrovho rádiogramu odoslaného na Slovensko 4. 10. 1944 (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada).

² Ingr bol ministrom národnej obrany len do 19. 9. 1944 (viď dokument čís. 354 z 25. 9. 1944). Je pravdepodobné, že výnos a rozkaz vydal ešte 19. septembra.

V zázname rádiogramu zo 4. 10. 1944 (viď pozn. 1) je ešte tento dodatok: „Rozkaz hlavního velitele. Na velitele 1. armády přenáším právo zřizovati a zrušovati polní soudy na území pole a právo vyhlásiti a zrušiti za podmínek v par. 481 v tr. ř. uvedených stanné právo pro oblast pole neb její části. Hlavní velitel div. gen. Sergej Ingr.”

¹ Viď dokument čís. 545 so zprávou Freya-Fraštackého.